

Astăzi, dirijorul Operei Naționale, Tiberiu Soare

Despre frumusețea esențială a muzicii

- urmare din F1 -

Anca-Maria DOBRI

- Horia Andreescu, Alain Paris, Adrian Sunshine și Dan Dediu sînt doar cîțiva din maestrîi cu care ați studiat. Cum v-au influențat acești muzicîeni parcurînd profesional?

- Foarte mult. Ar mai fi doi oameni pe care aș vrea să îi amintesc neapărat, maestrul Ludovic Bács și Petru Andriesei. Ludovic Bács a fost omul care mi-a pus bagheta în mînă cum se zice în jargonul nostru al dirijorilor. Cu el am luat primele lecții de dirijat după ce am intrat la facultate. A fost primul meu profesor de dirijat timp de patru ani de zile. După ce dînsul s-a retras din activitate, clasa a fost preluată de maestrul Petru Andriesei, un discipol al lui Hans Warowski, celebrul profesor de la Viena din anii '50-'60. Masterul l-am urmat într-adevăr cu Horia Andreescu. Fiecare din oamenii menționați în CV-ul meu au avut un rol decisiv. Dacă mă uit în jur la felul cum s-au format alți dirijori îmi dau seama că ei au avut mult mai multe contacte cu diverși maestrîi, s-au dus la mai multe master-class-uri, au urmat și cursuri în particular. Eu n-am făcut niciodată cursuri de dirijat în particular. Tot ceea ce am făcut, am făcut la cursurile normale de la Conservator și la master-class-urile care erau anunțate public cum a fost cazul lui Adrian Sunshine sau Alain Paris. Ambii au fost invitați în perioada respectivă să dirijeze concerte la filarmonica bucureșteană. Și în afara repetițiilor făceau și aceste master-class-uri la Conservator, invitați fiind de conducerea conservatorului bucureștean pentru a le susține pentru tinerii dirijori. Cu Adrian Sunshine am studiat punctual Simfonia a IV-a de Brahms și cu Alain Paris Simfonia în re minor de Cesar Franck.

- Marii muzicîeni spun că e foarte important să îi vezi pe maestrîi la lucru pe scenă, să le urmărești fiecare mișcare, fiecare pas, fiecare emoție de pe față. Cît de valabil este acest fapt în cazul dvs.?

- Extrem de valabil. Eu am avut un mare avantaj. În 1995 cînd am intrat la facultatea de interpretare s-a făcut că Orchestra Națională Radio avea nevoie de un tubist. Era o situație puțin incertă. Vechiul tubist ieșise la pensie. Pe de altă parte, eu îmi declarasem intenția de a mă duce mai departe la studiile de dirijat. A fost o șansă pentru mine și am făcut parte din orchestră ca și colaborator permanent. Sub această titulatură am cîntat cu orchestra radio timp de șase ani, din 1995 pînă în 2001. În 2001 cred

că am dat ultimul concert cu ei. E un mare avantaj pentru că de la o săptămînă la alta mi s-au perindat prin față dirijorii și am avut extraordinar de învățat. Am spus că nu am făcut lecții în particular, dar am avut foarte multe de învățat de la oamenii cu care am lucrat săptămînă de săptămînă: tehnici de lucru cu orchestra, felul cum un dirijor vede muzica, posibilitatea de a-l compara cu un alt dirijor ș.a.m.d. A fost un mare avantaj că am făcut parte dintr-o formație profesionistă.

- De Dan Dediu sînteți poate ceva mai legat pentru că în 2004 ați semnat conducerea muzicală a premierei românești a operei "Münchhausen" scrise de domnia-sa. Cum vi s-a părut trecerea de la muzica clasică la cea contemporană?

- Nu a fost o trecere efectivă. De Dan Dediu mă leagă o strînsă amiciție. Nu a fost o trecere pentru că prin 2002 sau

2003 Dan Dediu a pus bazele unei formații specializată pe interpretarea muzicii contemporane românești, Ansamblul Profil, și pe care îl îl dorea ca pe un fel de replică la marile ansambluri camerale care aveau aceeași nișă din marile capitale culturale ale lumii. Există ansambluri de acest fel în Viena, în Berlin, în Varșovia, în Londra, în New York și atunci a zis că și Bucureștiul ar avea nevoie de un asemenea ansamblu compus din muzicîeni foarte riguros selecționați, după niște criterii profesionale extrem de dure, adică 15-16 instrumentiști care prezintă lucrări de muzică cu precădere românească fiindcă eu mai cîntat și lucrări străine. Și Dan Dediu a avut această încredere ușor inconștientă de a-mi da pe mină acest ansamblu. Pe atunci chiar eram un tînăr, tînăr dirijor, mai erau trei ani pînă să iau concursul de post de dirijor la Opera Națională. El a spus că a fost intuiție.

Aici intervine subiectivismul fiecăruia. În 2004 cînd am făcut această premieră dirijam muzică contemporană bilunar sau trimestrial, în funcție de stagiune. Opera "Münchhausen" a lui Dan Dediu a fost o mare plăcere. Instrumentiștii erau cei din Ansamblul "Profil". A fost premiera românească a acestei opere, fiindcă premiera absolută avusese loc la Köln. De altfel, opera a fost scrisă ca o comandă a unei asociații muzicale din Köln.

- Din 2005 sînteți dirijor al Operei Naționale București, unde ați debutat cu baletul "Spărgătorul de nuci" de Ceaikovski. Parcurînd dvs. artistic este impresionant și rapid. Cu toate acestea, ajungînd atît de sus, cum percepeți promovarea artiștilor valoroși? Se face ceva în sensul acesta?

- Încă nu am ajuns sus. Eu sînt pe drum. Încă mă uit în sus la ce am de făcut. Mai am multe lucruri de lămurit pentru mine, profesional vorbind. Nu consider că am ajuns la un nivel de pe care să pot privi oarecum detașat. Încă sînt implicat în procesul acesta de formare a unei personalități muzicale cum aș vrea eu să fiu. Se fac destule lucruri pentru promovarea tinerelor talente în România. Gîndiți-vă numai la acea selecție care a avut loc pentru Eurovision de muzică clasică și care a avut o audiență națională prin intermediul postului TVR Cultural. Acum, recent, am văzut cu fundăție, dacă nu mă înșel, a d-lui Dan Voiculescu, o fundație ce anunța o preselecție pentru copii cu aptitudini muzicale deosebite. Sînt aceste fundății, dar pentru sprijinirea talentelor pentru care avem certitudinile aici, se face ceva mai puțin. Vorbim de oameni care termină Conservatorul, care au aptitudini deosebite pentru ceea ce fac, dar aici deja pragul e mai greu de trecut. E vorba de încrederea instituțiilor pe care o acordă diverșilor soliști sau dirijori. Întotdeauna e mai spectaculos cînd ai o fundație sau ai posibilități financiare deosebite să ajuți copiii minune. Copiii minune au fascinat oamenii. Ceea ce știu mai puțin oamenii e că dintre copiii minune, statistic vorbind, foarte puțini ajung să confirme. Avem în schimb oameni care nu sînt copii minune, au o vîrstă absolut normală, 22-23 de ani, dar prezintă niște aptitudini remarcabile, pe care le-au cultivat de-a lungul studiilor. Pentru acei oameni cred că se face prea puțin.

- Și dacă pentru artiști preocupările dirijorilor sînt întotdeauna nule, iată că dvs. ați demarat din ianuarie 2008 un proiect ambițios, "Cum să ascultăm muzica", ce și-a propus să

deschidă apetitul publicului pentru muzica bună. De unde a apărut această idee și cum a prins la public, pentru că din cîte știu eu, mulți oameni de 20-30 de ani s-au înscris la diversele ateliere și sînt foarte încîntați de proiecte?

- În luna ce urmează încep prima prelegere. Sandra Iacobescu e un nume foarte important, fiind conducătoarea Fundației "Calea Victoriei". Este o fundație din București, despre care nici eu nu știu foarte multe, însă, Sandra Iacobescu m-a contactat printr-o cunoștință comună, regizoarea Andreea Vălean și mi-a propus această serie de lecții, conferințe, prelegeri, nici nu știu cum să le spun. Eu le-aș vrea ca pe niște dialoguri cu tinerii, pe marginea muzicii. Oricum, a trebuit să precizez o tablă de materii, niște subiecte, ca să dăm o oarecare formă cursului ideilor. Ceea ce aștept eu de la această serie de prelegeri este schimbul de idei cu oamenii care vor fi acolo. Mă interesează foarte mult să întreb tot ce le trece prin cap despre muzică, punctînd pe subiectul pe care îl avem în ziua respectivă. Sper să fie un lucru bun și să facă mai mulți oameni acest lucru, în acest fel, să aduci o modestă contribuție în a-i lămurii pe alții ce ai priceput tu pînă acum. Consider că e foarte important pentru că, prozaic vorbind, ne asigură publicul de mîine în sălile de concert. De asemenea, e foarte important ca tinerii să priceapă ce-i cu muzica, să înțeleagă că muzica nu e de un singur fel și nu se ascultă într-un singur fel. Este variată, multiplă și se poate asculta și înțelege în foarte multe feluri. Poate că în asta constă frumusețea ei esențială. Fiecare ascultă aceeași muzică, dar cu trimitere la altă lume pentru fiecare. Aș vrea să le dau o plăjă muzicală pe care să se joace.

- Dincolo de toate aceste proiecte frumoase și ambițioase și de realizările profesionale, la ce mai visează dirijorul Tiberiu Soare?

- Pe plan personal, visez să-mi văd băiețelul mare, care are patru luni și jumătate, mare și un om realizat și să îl văd așa cum aș dori eu să-l văd peste zece ani. Pe plan profesional, îmi doresc să ascult sau să dirijez sau să văd un Wagner foarte bine făcut în România, să văd că banii alocați culturii nu sînt egali cu cei alocați salubrității, pentru că, uneori, bugetul de cultură e inferior. Mă rădă plăcea să văd oameni puțin mai reflexivi în anumite posturi, care să ia decizii în deplină cunoștință de cauză și după o deliberare foarte atentă. Îmi doresc multe. Acestea sînt chestii utopice pe care cred că și le-a dorit cam oricine, înainte și după mine, și le vor dori și alții.

Cronica muzicală

Concertele Filarmonicii brașovene la început de an

Maria Cristina BOSTAN

Primul concert simfonic desfășurat după vacanța din timpul Sfințelor Sărbători, a debutat cu un program romantic prin excelență. Solistul serii din 17 ianuarie a fost cunoscutul și îndrăgitul pianist român Viniciu Moroianu iar dirijor, Mark Kadin din Rusia. Programul a cuprins lucrări de Schumann, Rachmaninov și Ceaikovski. Pianistul Viniciu Moroianu a deschis programul cu o lucrare concertantă dificilă, ce atrage mereu publicul meloman: *Concertul în la minor pentru pian și orchestră de Robert Schumann*. Compus într-o perioadă plină de avînt creator și dedicat marii sale iubiri, talentata pianistă Clara Wieck, devenită Schumann, compozitorului atribuie genului și formeii tradiționale capacitatea de a transmite stări emoționale și afective complexe. Mijloacele orchestrale se împletesc cu cele concertante iar partitura solistică este concepută în raport cu scriitura simfonică, pianul fiind un partener în dezbaterile ideilor muzicale, alături de ansamblul instrumental.

Pianistul Viniciu Moroianu - cu experiența sa concertistică și muzicală deosebită - s-a concentrat asupra laturii lirice, cu izbucniri impetuoase, a ideilor muzicale (înruite între ele) ale celor trei părți. Cu un tușeu pianistic ferm dar cald, „cățifelat”, solistul s-a remarcat tocmai prin suflul schumannian al interpretării, ținînd cont de originalitatea formeii și a unității tematic (părțile a doua și a treia, bazate pe un material tematic derivat din tema întii a părții întii, se desfășoară fără întrerupere - printr-o tranziție care amintește tema de bază și anticapează totodată ultima idee muzicală). De asemenea am admirat grija pentru detaliu și surprinderea specificului ce ține de substanța muzicală de *dincolo* de complexitatea partiturii... Din nefericire nu am constatat aceeași participare și grija pentru detaliu în interpretarea ansamblului dirijat de Mark Kadin, de altfel o prezență

destul de constantă a concertelor brașovene. Dirijorul a fost în permanență preocupat și atras de partitura orchestrală dificilă (avînd o scriitură instrumentală de loc la îndemînă), fără a exista o comunicare directă cu orchestra. La cererea publicului, pianistul Viniciu Moroianu a interpretat o miniatură din ciclul de piese *Waldszenen - Scene de pădure: Pasărea profet*. O lucrare foarte inspirată a compozitorului german, interpretată pe măsura lirismului schumannian marcat de o fantezie debordantă, gust pentru fantastic și reflecție filosofică... Următoarea piesă audiată în interpretarea orchestrei brașovene și a dirijorului rus Mark Kadin a fost *Fantezia pentru orchestra The Rock, op. 7* de Serghei Rachmaninov. O lucrare de tinerete a compozitorului dedicată, ca semn de prețuire, compozitorului și profesorului Nikolai Rimski-Korsakov. Fantezia poartă în ea ecouri ale rezolvărilor armonice și de orchestrație ale *maestrului*, revendicîndu-se, mai presus de orice din tradiția simfonismului rus. Fantezia *Sînca* este o lucrare programatică în spiritul romantic, aninînd destul de evident ceea ce avea să devină stilul personal al compozitorului rus Serghei Rachmaninov. Aici interpretarea a atins zonele clar-obscur ale poeziei de Mihail Lermontov care a stat la baza inspirației muzicale a lui Rachmaninov. Încheierea *serii* a însemnat aducerea în scenă a unei lucrări foarte populare din creația lui Piotr Illici Ceaikovski: *Suita de Balet la Lacul lebedelor* (cu origini în basmul popular rus dar și al altor popoare). Muzica de *Balet* a prins viață, sub bagheta dirijorului Mark Kadin, strălucind pe măsura partiturii orchestrale și a sugestivității inegalabile a muzicii.

Următorul concert simfonic - din 24 ianuarie 2008 - a adus în scenă instrumentiștii ai orchestrei alături de solistul filarmonic, violoncelistul Anton Niculescu. O inițiativă laudabilă care,

constat, se păstrează vie! *Concertul pentru două vioi și orchestră în re minor, BWV 1043*, de Johann Sebastian Bach a fost interpretat de către violonistii Liliana Lazăr și Teodor Mihai. Dirijorul invitat al serii a fost Alfonso Saura din Spania (cunoscut publicului brașovean prin spectacolele de operă). Cele trei părți ale Concertului în re minor de Bach au fost interpretate cu grijă pentru stil dar și o libertate de mișcare solistică în care mișcarea muzicală a fost condusă de Liliana Lazăr, Teodor Mihai distingîndu-se printr-un ton violonistic cald. Rigurozitatea scriiturii germane a tîns să se împletească în mod firesc cu melodicitatea și vivacitatea artei muzicale italiene, pe care Bach a admirat-o atît de profund. În continuarea programului am ascultat în interpretarea violoncelistului Anton Niculescu o pagină muzicală inspirată și deosebit de interesantă din punct de vedere stilistic, *Kol Nadrrei op. 47* de Max Bruch - un romantic *intîrziat*, într-o

perioadă de mari bulversări în cadrul valorilor artistice, morale, sociale și culturale. Lucrarea pentru violoncel și orchestră încorporează, în cadrul materialului muzical specific post-romantismului german, două idei muzicale construite pe baza a două melodii ebraice, „o rugăciune ebraică recitată înainte de apusul soarelui în ajunul sărbătorii *Yom Kippur, Ziua Ispășirii*”. De aici scriitura partiturii violoncelistice și atmosfera *exotică*. Solistul susține *vocea* melodică, prelucrată prin tehnica variațională, imprimînd întregii lucrări o aură de meditație profundă. Acestea le-am simțit prin interpretarea și tonul profund, cald al violoncelistului Anton Niculescu. În continuare, solistul filarmonic a interpretat o lucrare de anvergură în virtuoazitate, cu inflexiuni populare: *Rapsodia ungară pentru violoncel și orchestră* de David Popper. Coloritul melodic cu inflexiuni armonice populare a fost evidențiat prin interpretarea

violoncelistului, la realizarea întregii partituri contribuind de bună seamă și dirijorul spaniol Alfonso Saura. Dacă în acompaniamentul dublului concert de Bach nu a existat o concordanță perfectă între dirijor și orchestră, în lucrările concertante dedicate violoncelului s-a simțit o mai mare preocupare pentru sunet și realizare ritmică a orchestrei, în acord cu partitura solistică și o colaborare mai bună cu dirijorul.

Solistul a interpretat, la cererea publicului, prima secțiune dintr-o partitură de Johann Sebastian Bach. Concertul simfonic s-a încheiat cu o pagină clasică: *Simfonia în Re major, nr. 96. Miracolul* de Joseph Haydn. Simfonia lui Haydn, care face parte din ciclul de 12 Simfonii londoneze, exprimă fidel stilul compozitorului. Partea întii, Adagio-Allegro, se deschide, așadar, cu o secțiune lentă care nu mai reprezintă doar un episod de tranziție către Allegro-ul propriu-zis de sonată a părții întii, ci constituie însăși germenul din care se vor naște ideile muzicale tematic ale celor patru părți. Simfonia sintetizează toată experiența artistică și măiestria compozițională a venerabilului maestrul la care se adaugă prospețimea cîntecului popular și umorul robust, caracteristic lui Haydn. Așa s-au definit, pe rînd, cele patru părți ale Simfoniei în interpretarea orchestrei filarmonicii și a dirijorului spaniol Alfonso Saura... Nu a lipsit claritatea expresiei muzicale, chiar dacă instrumentiștii, mai ales suflătorii din lemn, nu au avut mereu intervenții satisfăcătoare. Simfonia s-a reconstruit prin fiecare parte a ei, părțile a treia și a patra fiind din ce în ce mai reușite ca interpretare. Este interesant să-l urmărești pe Alfonso Saura într-un concert simfonic, după ce te-ai obișnuit să-l vezi la pupitul unui ansamblu de operă! *Miracolul*, nupt parcă din legenda care a inspirat subtilul lucrării, s-a produs, lăsînd în final o impresie plăcută, reconfortantă a muzicii audiate.

AGENDA culturală

Teatru

Teatrul "Sică Alexandrescu" vă invită **sîmbătă, 9 februarie, Sala Studio, ora 19,00**, la spectacolul "Cum o fi" de Oliver Bukovski. Regia: Răzvan Popa. Scenografia: Mihnea Mihăilescu. Interpretează: Demis Muraru, Iulia Popescu, Gabriela Butuc. Prețul biletelor: categ. I. 7 lei; categ. II. 5 lei. Preț redus pentru pensionari, elevi, studenți 4 lei.

Duminică, 10 februarie, ora 19,00, Sala Mare, are loc spectacolul "Copilul îngropat" de Sam Shepard. Regia: Vlad Mascasi. Scenografia: Dan Titz. În distribuție: Mircea Andrescu, Virginia Itta Marcu, Mihai Bica, Iulia Popescu, Marius Cordoș, Vlad Jipa, Dan Săndulescu. Prețul biletelor: categ. I. 9 lei; categ. II. 7 lei. Preț redus pentru pensionari, elevi, studenți: 4 lei.

Invitație la operă

Opera Brașov vă invită **sîmbătă, 9 februarie, ora 18,30**, sala Operei, la opera "Pescuitorii de perle", de G. Bizet. Dirijor: Jean-Marie Juan. Regia: Cristian Mihăilescu. Scenografia: Rodica Garștea. Distribuție: Maria Petcu, Valentin Marele, Mihai Irimia, Cristian Fieraru, Corul, Baletul și Orchestra Operei Brașov.

File de poveste și muzică, iubire și prietenie, gelozie și sacrificiu - culme a romantismului muzicii franceze! Cum poți scrie într-un cuvînt totul despre un spectacol hipnotic, cu parfum puternic halucinant ca al florilor din Ceylon (astăzi Sri Lanka), cu scene ritmate și minunat asamblate de un regizor ce poartă numele Cristian Mihăilescu, pe o muzică narcotică a lui Bizet?

Biletele se vînd la sediul Operei din str. Bisericii Române nr. 51, tel. 0268/419.380 și la Agenția Romeni din str. G. Barițiu nr. 20, tel. 0268/471.889. Program agenție: marți-vineri, orele 11.00-18.00, sîmbătă, orele 11.00-14.00. Preț bilete: 15, 10 lei; 5 lei pentru elevi, studenți și pensionari.

Valorificarea tradiției Fărșangul

Consiliul Județean Brașov, Centrul Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Brașov și Primăria Comunei Apața, organizează **sîmbătă, 9 februarie**, începînd cu ora 12,00, în comuna Apața, obiceiul tradițional - Fărșangul (camaval).

Fărșangul este un obicei tradițional al comunității maghiare din Țara Birsei, un ceremonial de primăvară ce precede intrarea în Postul Paștelui. Se poartă diferite măști care parodiază în principal nunta și logodna. Măștile sînt animaliere (urs, lup) și umane (doctor, preot, ghicitor, țigan, mire, mireasă), confecționate după imaginația fiecăruia. La pregătiri participă și fetele din sat, care-i ajută pe feciori la confecționarea măștilor, la împodobirea animalelor (cai, măgari) și a carului alegoric care conduce alaiul pe ulițele satului.

Zarva asigurătoare pe care o produce alaiul are rostul de a alunga tot ceea ce înseamnă răutate, necurătenie, a infertilității, a întinericului și chiar anotimpul rece asimilat morții temporare a naturii. Sătenii adună la porțile caselor cînstesc alaiul cu gogoși, sume de bani, pîlînă și ouă nefierte. Totul este în exces: băutura și zgomotul pentru alungarea duhurilor rele și pentru intrarea în noul ciclu temporal - postul. Obiceiul se încheie cu Balul Fărșangului.

Teatru pentru copii

Teatrul "Arlecchino" vă invită **duminică, 10 februarie, orele 10.30 și 12.00**, la spectacolul "Povestiri de buzunar" de Liviu Steciuc, după Emil Gîrleanu. Regia artistică: Liviu Steciuc. Scenografia: Simo Eniko. Interpretează: Teodor Gombos, Mihaela Steciuc, Adrian Dobrescu.

Elena Mureșianu, omul și artistul

Muzeul "Casa Mureșenilor" Brașov găzduiește în perioada **14 februarie - 15 mai**, o expoziție deosebită - "Elena Mureșianu (1862-1924). Omul și artistul", organizată în colaborare cu Muzeul de Artă Brașov și Muzeul Național Brukenthal Sibiu. Această expoziție reunește majoritatea lucrărilor de artă plastică cunoscute, realizate de Elena Mureșianu, prima pictoriță profesionistă de la Brașov.

Recitalul de la ora cinci

Opera Brașov și Muzeul "Casa Mureșenilor" Brașov, vă invită **miercuri, 13 februarie, ora 17,00**, la **Recitalul de la ora cinci** - "Vis de iarnă". Interpreți: soprana - Anda Pop; clarinetistul - Felix Andreas Gerner (Elveția); pianista - Verona Maier (București). În program, lucrări de: Georg Friedrich Händel, Franz Schubert, Robert Schumann, Ludwig Spohr, Olivier Messiaen. Un interesant eveniment artistic ne propune soprana Anda Pop, apreciată solistă a Operei Brașov. Un inspirat demers oniric muzical, realizat în colaborare cu doi invitați de marcă, Dr. Verona Maier, muzician de mare rafinament interpretativ, cadru didactic la Universitatea de Muzică din București, și clarinetistul Felix Andreas Gerner din Elveția, interpret cu o valoroasă carte de vizită. Recitalul are loc la sediul Muzeului, intrarea publicului făcîndu-se pe bază de invitații.

